

POSTANOWIENIE

Dnia 28 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku K. K.
przy uczestnictwie I. sp. z o. o. w W.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 sierpnia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 7 sierpnia 2019 r., sygn. akt XXVII Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 7 sierpnia 2019 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił apelacje wnioskodawcy K.K. i uczestniczki I. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. (dalej jako: „I.”) od postanowienia Sądu Rejonowego w W. z dnia 7 września 2017 r. ustanawiającego na nieruchomości wnioskodawcy służebność przesyłu na rzecz uczestniczki.

Sąd drugiej instancji podzielił ustalenia Sądu Rejonowego co do spełnienia przesłanek ustanowienia służebności przesyłu wynikających z art. 305² k.c. Wskazał on zwłaszcza, że wstęp na nieruchomość wnioskodawcy jest konieczny dla uczestniczki w celu dokonywania napraw i konserwacji linii energetycznej.

Zdaniem Sądu Okręgowego, znaczenia dla sprawy pozbawiony był fakt, że linia ta była dostępna także spoza nieruchomości, z przebiegającej obok drogi publicznej. Dokonywanie napraw linii energetycznej wymagałoby, jak zauważył Sąd drugiej instancji, występowania przez uczestniczkę o wstrzymanie dość intensywnego ruchu odbywającego się na tej drodze, a tym samym byłoby to rozwiązanie nieuzasadnione ekonomicznie i społecznie szkodliwe. Równocześnie, jak zauważył Sąd drugiej instancji, uczestniczka korzystała jak dotąd z urządzeń przesyłowych wkraczając na nieruchomość wnioskodawcy, nie zaś dokonując czynności eksploatacyjnych z sąsiedniej drogi publicznej. W tych okolicznościach Sąd Okręgowy stwierdził, że ustanowienie służebności było konieczne w rozumieniu art. 305² § 2 k.c.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez uczestniczkę I. w zakresie oddalającym jej apelację. Wnosząc o przyjęcie jej do rozpoznania, wskazała na występowanie w sprawie dwóch istotnych zagadnień prawnych. Pierwsze z nich sprowadza się, jej zdaniem, do odpowiedzi na pytanie, czy w świetle art. 305² § 2 k.c. konieczność ustanowienia służebności przesyłu należy oceniać z perspektywy obiektywnego braku możliwości korzystania z urządzeń przesyłowych w inny sposób, czy też jedynie z punktu widzenia dotychczasowego sposobu dokonywania czynności eksploatacyjnych przez przedsiębiorstwo przesyłowe. Drugie z zagadnień odnosi się, zdaniem skarżącej, do dopuszczalności powołania biegłego w świetle art. 278 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poza zakresem jego kompetencji określonym w art. 43 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2020 r., poz. 276, tj. ze zm.) oraz poza zakresem wiadomości specjalnych, posiadanych przez biegłego zgodnie z jego deklaracjami, w celu określenia pasa służebności przesyłu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżących, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne

zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie ma cechować się istotnością, czyli być doniosłe z uwagi na rangę zawierającego się w nim problemu prawnego oraz jego znaczenie wykraczające poza potrzeby rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, niepubl., z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, niepubl., z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, niepubl., i z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14, niepubl.).

Żadna z dwóch kwestii sformułowanych przez skarżącą nie odpowiada jednak przesłance istotnego zagadnienia prawnego w takim rozumieniu. Po pierwsze, ocena konieczności ustanowienia służebności przesyłu, o której mowa w art. 305² § 2 k.c. wiąże się ze swojej istoty z oceną konkretnych okoliczności faktycznych sprawy. Stwierdzenie, czy konieczność ustanowienia służebności wymaga w każdej sytuacji absolutnej niemożliwości dostępu

do urządzeń przesyłowych i korzystania z nich w inny sposób, pozostaje zagadnieniem, które powinno zostać ustalone przez sąd *ad casum*. Trudno stwierdzić, by w zakresie tym występował jakikolwiek generalny problem prawny, który mógłby odpowiadać przesłance istotnego zagadnienia prawnego w opisanym wyżej rozumieniu. Należy przy tym zauważyć, że ustanowienie służebności przesyłu - tak jak ustanowienie innych służebności (por. np. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2014 r., III CZP 14/14, OSNC 2015, nr 1, poz. 8) - wymaga proporcjonalnego rozważenia wszystkich wchodzących w grę interesów. Analizy takiej dokonał Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia. Wziął on pod uwagę całokształt interesów związanych z dwoma wariantami dostępu do urządzeń przesyłowych - stwierdzając, że korzystanie z nieruchomości wnioskodawcy jest bardziej efektywne ekonomicznie i nie prowadzi do naruszenia istotnego interesu publicznego (co miałoby miejsce w razie okresowych przerw w ruchu na drodze publicznej). Argument odwołujący się do dotychczasowej praktyki korzystania z nieruchomości przez skarżącą został powołany przez Sąd Okręgowy jedynie pomocniczo, w celu dodatkowego wzmocnienia konkluzji, że taki sposób dostępu do urządzeń przesyłowych był w naturalny sposób wybierany jak dotychczas przez uczestniczkę postępowania. Argumentacja Sądu Okręgowego nie wskazuje zarazem, by traktował on dotychczasowy sposób korzystania z nieruchomości jako samodzielną przesłankę stwierdzenia konieczności ustanowienia służebności przesyłu w rozumieniu art. 305² § 2 k.c. Ubocznie dostrzeżenia wymaga, że pas drogowy drogi publicznej nie może być oddany przedsiębiorcy przesyłowemu do korzystania przez ustanowienie ograniczonego prawa rzeczowego - służebności przesyłu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2017 r., II CSK 412/16, niepubl.).

Także druga z kwestii wskazanych przez skarżącą jako istotne zagadnienia prawne została sformułowana zbyt kazuistycznie, by mogła odpowiadać przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Powołanie biegłego oraz ustalenie zakresu wiadomości specjalnych, które mogą zostać od niego uzyskane, należy zawsze do sfery ocen sądu rozpoznającego konkretną sprawę. Kwestia kwalifikacji biegłego powołanego przez Sąd Rejonowy była już przedmiotem pogłębionych uwag w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego. Jak zaznaczono, opinia biegłego była

wyłącznie jedną z przesłanek określenia granic obszaru objętego służebnością przesyłu na nieruchomości wnioskodawcy - które zostało dokonane przez sąd. Trudno stwierdzić, by kwestia ta zawierała w sobie jakikolwiek problem z zakresu interpretacji prawa, który mógłby odpowiadać przesłance przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Równocześnie, omawiana kwestia - w kształcie sformułowanym przez skarżącą - wymaga częściowo weryfikacji sposobu oceny dowodów przez Sądy powszechne orzekające w sprawie. W konsekwencji, tym bardziej leży ona poza zakresem rozpoznania przez Sąd Najwyższy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

jw